

**Handlingsprogram för skydd mot olyckor –
SKADEFÖREBYGGANDE VERKSAMHET, enligt lagen om skydd
mot olyckor (2003:778)**

Antaget av regionfullmäktige 2013-12-16 § 171 och 2015-12-14 § 309
(förlängning)

Gäller för perioden 2014-01-01—2016-06-30

*Detta program kommer under perioden att integreras med det övergripande
handlingsprogrammet "TRYGGA GOTLAND" och därefter utgöra
delprogram skadeförebyggande verksamhet.*

Allmänt

Detta handlingsprogram anger hur den skadeförebyggande verksamheten enligt *Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor* ska bedrivas.

För att kunna uppnå ett effektivt skadeförebyggande arbete regleras Region Gotlands åtgärder och organisation av olika program, planer och styrdokument enligt nedan.

Dokument	Beskrivning	Antas av
Delprogram för skadeförebyggande verksamhet	Redovisar hur kommunen stödjer den enskilde genom rådgivning information och utbildning samt bedriver tillsyn, sotning och brandskyddskontroll	Regionfullmäktige
Rutiner	Rutiner och instruktioner som behövs för verksamheten	Räddningschefen

Riskbild

Varje år inträffar cirka 150 bränder på Gotland, ca 90 av dessa i byggnader och ca 60 i det fria. Förutom personskador och dödsfall orsakar bränderna egendomsskador för stora värden varje år. Dessutom har bränder potential att utvecklas till katastrofala händelser med många omkomna eller omfattande brandspridning. För detaljerade uppgifter om riskbilden hänvisas till *Risikanalysen* samt sammanställningen av bland annat brandstatistik.

Mål för brandsäkerhetsarbetet

Brandsäkerhet kan grovt delas in i två huvudspår, dels att arbeta för att bränder inte ska inträffa och dels att minimera skadorna.

Ett brandsäkerhet Gotland uppnås genom:

- att den enskilde (individ, verksamhet, fastighetsägare) tar ansvar för sin brandsäkerhet
- att kunskapen om brandsäkerhet ökar i samhället
- att alla bostäder är utrustade med minst en fungerande brandvarnare
- att offentliga eller andra byggnader där individer vistas tillfälligt erbjuder möjlighet utrymma innan farlig miljö uppstår i samband med brand

Att Region Gotland:

- stödjer enskilda genom utbildning, rådgivning och information
- kontrollerar brandsäkerheten genom tillsyn
- ansvarar för sotning och brandskyddskontroll av eldstäder
- stödjer andra myndigheter i frågor om brandsäkerhet inom deras respektive verksamhetsområden
- räddningstjänsten bevakar frågor och yttrar sig rörande skydd mot olyckor i remisser från polismyndigheten, socialförvaltningen (alkoholtillstånd) och länsstyrelsen.

SATSNINGAR

Under perioden avser Region Gotland:

- att ytterligare utveckla brandskyddet hos äldre och funktionsnedsatta
- att genom förebyggande insatser minska antalet bostadsbränder
- att fokusera tillsyn/stöd på utrymningssäkerhet, grannskydd och åtgärder mot anlagd brand

Att stödja den enskilde

VERKSAMHETSMÅL

Den enskilde ska ha god kunskap och ta ansvar för sin brandsäkerhet. Genom rådgivning, utbildning och information ska enskilda individer och organisationer stödjas i denna strävan.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Utbildning, information och rådgivning är ett led i att förhindra och begränsa konsekvenserna av olyckor.

Utbildning av kommuninvånare och organisationer bedrivs av räddningstjänsten i samverkan med andra organisationer.

Utbildningsverksamheten prioriteras särskilt för elever inom skolan, allmänhet, samt vårdpersonal.

För spridning av brandskyddsbudskap används bland annat Region Gotlands hemsida, informationskampanjer, aktivt samarbete med media och personliga kontakter vid olika arrangemang. I samband med tillsyn i flerbilshus informeras de boende via hembesök av räddningstjänstens personal. Särskild vikt läggs vid information om vikten av en fungerande brandvarnare och ett korrekt beteende vid brand.

Vid räddningstjänsten bedrivs brandteknisk rådgivning till medborgare, verksamheter, samt i samband med ny- och ombyggnationer. I samband med införande av systematiskt brandskyddsarbete inom fastigheter och verksamheter, stöder räddningstjänsten med information, utbildning, rådgivning och underlagsmaterial.

Arbetet med att utföra riktade förebyggande insatser mot särskilt riskutsatta grupper ska utvecklas. Arbetet innebär att de särskilt riskutsatta personerna ska identifieras och därefter erbjudas särskilt stöd anpassat till den enskildes situation.

Tillsyn LSO och LBE

VERKSAMHETSMÅL

Att ett skäligt brandskydd som uppfyller lagstiftningens krav ska kontrolleras genom tillsyn.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 2 §

Tillsyn av 2 kap. 2 § görs över byggnader och anläggningar för att säkerställa ett skäligt brandskydd. Tillsynen utgörs i huvudsak av kontroll av det samlade brandskyddet som finns på enskilda verksamheter, byggnader eller anläggningar. Vid kontroll av brandskydd beaktas verksamhetens systematiska arbete med brandskydd samt om befintlig skyddsnivå är skälig.

Tillsynen kan även utgöras av kontroll av vissa delar av brandskyddet på grupper av verksamheter, byggnader eller anläggningar, så kallade tematillsyner.

Planerad tillsyn görs löpande under året på verksamheter, byggnader och anläggningar som redovisas i den årliga tillsynsplanen.

Tillsyn kan även utföras på förekommen anledning:

- Tillsyn på föreningslokaler som uppbär kommunalt bidrag.
- Tillsyn på verksamheter i samband med ansökan om alkohol- och polistillstånd.
- Tillsyn vid ny eller ändrad verksamhet.
- Tillsyn vid kännedom eller misstanke om brister i brandskyddet.

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 3 §

Ägare av vissa byggnader eller anläggningar är tillsammans med nyttjanderättshavare skyldiga lämna in en skriftlig redogörelse över brandskyddet. Tillsynen innebär kontroll av att de byggnader, anläggningar och nyttjanderättshavare som omfattas av Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet (SRVFS 2003:10), inkommer med skriftlig redogörelse inom angiven tid, samt att innehållet är korrekt. Tillsynen utförs genom uppföljning av inkomna redogörelser och görs fortlöpande för nya verksamheter och i samband med att ny redogörelse begärs in.

Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 4 §

Tillsyn av 2 kap. 4 § görs på de anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö. Länsstyrelsen beslutar efter samråd med Region Gotland vilka anläggningar som omfattas av dessa skyldigheter. Tillsynen utförs genom granskning och bedömning av anläggningens riskanalyser samt besök på plats och kan samordnas med andra berörda myndigheters tillsyn samt i samband med tillsyn över 2 kap. 2 §.

Lag om brandfarliga och explosiva varor

Tillsynen utgörs i huvudsak av kontroll av hantering av brandfarliga och explosiva varor på enskilda verksamheter. Vid kontroll av hanteringen beaktas verksamhetens systematiska arbete med säkerheten i hanteringen och att krav och villkor ställda i lag, förordning, föreskrifter och tillstånd uppfylls. Tillsynen kan även utgöras av kontroll av vissa delar av hanteringen på grupper av hanteringsställen, så kallade tematillsyner.

Planerad tillsyn görs i första hand i samband med tillsyn av 2 kap. 2 § lag om skydd mot olyckor. Särskild tillsyn enligt *Lag om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)* kan även utföras på förekommen anledning:

- Tillsyn vid ny eller ändrad verksamhet.
- Tillsyn vid kännedom eller misstanke om brister i hanteringen.

FAKTORER SOM STYR URVALET AV PLANERAD TILLSYN

- Stor risk för, eller stora konsekvenser vid, brand.
- Behovet av systematiskt brandskyddsarbete för att säkerställa brandskyddet.
- Erfarenheter från utförda olycksutredningar.
- Erfarenheter från tidigare tillsyner (med avseende på såväl grupper av byggnader, anläggningar eller verksamheter som enskilda byggnader, anläggningar eller verksamheter).
- Väsentliga eller ofta förekommande förändringar som påverkar brandskyddet.
- Ansökan om alkoholtillstånd.
- Ej inlämnad skriftlig redogörelse av brandskyddet eller brister i densamma.
- Brister i brandskyddet eller i säkerheten vid hantering av brandfarliga och explosiva varor (som redovisats i den skriftliga redogörelsen av brandskyddet eller som framkommit på annat sätt).
- Tillstånd att hantera brandfarlig vara.

PLANERAD TILLSYN UNDER PROGRAMPERIODEN

Lag om skydd mot olyckor

Under perioden planeras tillsyn på följande verksamheter:

- Nya verksamheter där tillsyn inte genomförts tidigare och där riskerna för brand inte kan antas vara ringa.
- Befintliga verksamheter där räddningstjänsten bedömer att riskerna för brand inte kan antas vara ringa och där räddningstjänsten vid tidigare genomförda tillsyner bedömt omfattningen av den fortsatta tillsynen.
- Verksamheter där tillsyn särskilt prioriteras under perioden är äldre trähus i centrumbebyggelse, skolor, hotell, större butiker, flerbostadshus, samlingslokaler, studentboenden och vårdanläggningar, samt tillsyn av livräddningsutrustning.

Vissa verksamheter där riskerna för-, eller konsekvenserna vid brand, bedöms som större än övriga verksamheter i kommunen genomförs tillsyn årligen. Dessa verksamheter är större sjukhus, större samlingslokaler, restauranger med alkoholtillstånd och kvällsverksamhet, samt de verksamheter som omfattas enligt LSO 2 kap. 4§, enligt Länsstyrelsens beslut.

Lag om brandfarliga och explosiva varor

Under perioden planeras tillsyn på följande verksamheter:

- Bensinstationer.
- Verksamheter med tillstånd för större mängder brandfarlig vara.
- Restauranger med tillstånd hantering av brandfarliga varor där tillsyn inte har genomförts
- Försäljningsställen med tillstånd för hantering av brandfarliga och/eller explosiva varor.
- Övriga verksamheter med tillstånd av explosiva varor.

Brandskydd i byggprocessen

VERKSAMHETSMÅL

Ett bra brandskydd i nya och ombyggda byggnader ska uppnås genom tydligt fokus på brandskydd i byggprocessen.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Räddningstjänsten medverkar i Region Gotlands planprocess.

Räddningstjänsten medverkar även med brandteknisk rådgivning till byggherren och övriga i ett byggprojekt.

Rengöring och brandskyddskontroll

VERKSAMHETSMÅL

God säkerhet mot eldstadsrelaterade bränder ska uppnås genom rengöring och brandskyddskontroll av eldstäder och imkanaler.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Rengöringsverksamheten och brandskyddskontrollen inom Region Gotland bedrivs på entreprenad. För närvarande har Region Gotland avtal med Brandförebyggarna Gotland AB för brandskyddskontrollen och med Gotlands sotningsdistrikt för rengöringen.

Verksamheten bedrivs enlighet med gällande lagstiftning och föreskrifter. På Gotland finns totalt ca 23000 sotnings- och brandskyddskontrollsubjekt. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har antagit sotningsfrister, samt regler för handläggning av ansökan om egensotning (möjlighet för ägare att själv utföra rengöring).

Särskild vikt läggs vid att nyinstallation av rökkanal och eldstad ska utföras på ett korrekt sätt. Dessa ärenden handläggs inom ramen för byggprocessen.

Tillståndsprovning Lag om brandfarliga och explosiva varor

VERKSAMHETSMÅL

God säkerhet vid hantering av brandfarliga och explosiva ämnen ska uppnås genom tillståndsprovning.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Räddningstjänsten prövar ansökningar om hantering om brandfarliga och explosiva varor. Ansökningarna prövas utifrån de lokala förutsättningarna och kraven i *Lag om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)* och tillämplig förordning, föreskrifter och allmänna råd. Särskild rutin finns utarbetad för denna handläggning.

Riskbaserat arbete

VERKSAMHETSMÅL

Konkreta och uppenbara risker för bränder och olyckor ska förebyggas genom direkta åtgärder.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

I vissa fall finns uppenbara och i närtid möjliga risker som kan utvecklas till olyckor och bränder. Exempel på det är vågor av anlagda bränder och extrema torrperioder med hög brandrisk. Arbetet mot anlagd brand sker på räddningstjänsten i samverkan med polismyndigheten och andra intressenter. Arbetet bedrivs problemorienterat.

Beslut om eldningsförbud enligt FSO 2 kap. 7 § fattas av räddningschefen enligt delegationsordning.

Olycksutredning

VERKSAMHETSMÅL

Orsak, förlopp och skyddsåtgärder ska utredas efter inträffande olyckor och bränder.

HUR VERKSAMHETEN ÄR ORDNAD OCH PLANERAS

Brand- och olycksutredningar ska vara ett underlag för såväl planeringen av kommunens förebyggande arbete som för planeringen av räddningsinsatser. I stort kan utredningarna delas in i tre huvudbeståndsdelar: orsaksutredning, förloppsutredning och insatsutvärdering. Utredningar sker i tre nivåer beroende på hur allvarlig olyckan varit. Resultaten av utredningarna kommuniceras som statistik och i vissa fall som rapporter. Utredningarna utgör underlag för uppföljningen och utvärderingen av handlingsprogram och andra styrdokument.

Kompetens

Den kompetens som går åt till den brandförebyggande verksamheten är brandingenjörer, brandinspektörer, brandmästare, brandmän och informatörer. Omfattande, komplexa och/eller känsliga tillsynsärenden handläggs av två tjänstemän för att säkerställa rätt bedömningar och kvalitet.

Av vem och hur myndighetsbeslut fattas på delegation från miljö- och hälsoskyddsnämnden och redovisas i delegationsbestämmelser för Samhällsbyggnadsförvaltningen Gotland daterad 2011-12-13, § 172/20111 och reviderad 2012-02-07, § 5 samt 2012-06-12 § 88.